

ЛЕК ГУСАЛА.

(Уломак из дуже песме)

од Б — ња.

Добро моје, гусле јаворове!
Одте амо са стјене студене,
Падајте ми на прса јуначка,
Ођутите *) жара срца мога,
И уз струнке дајте срочне гласе,
Да на крили виор ветра ладна
Јеци лете по србскоме свету. —
Није ми вас србска мајка дала,
Да на стјени ви вазда висите,
Но да уз вас ја јој синак мили
Певам песме србском срцу драге;
Нити ме је вама даривала
Моја мила остарела мајка,
Да пауци по вам плету мреже,
Муве у њи лукаво вребају. —
Добро знате како ме је мајка
Световала, кад ми вас је дала:
„Сине мили! аманет ти дајем,
„И са моим млеком те заклињем:
„Народност ми чувај ко зеницу,
„Дај уз гусле орит' сличне гласе,
„Потомцима остави спомене,
„Да се своје народности сете. —
„Не мој сине!“ још је говорила,
„Песме, које струнке ти одају,
„Облачати у туђе одело,
„Нити певат туђинскијем гласом, —
„Не мој сине! заклињем те сисом,
„Из које си живот пзенсао;
„Већ ми певај Србин Србљем србски.
„Певај, певај, браћу Србље љуби.“ —
Ја сам свагда моју слуша мајку,
И њен завет свето испуњавао,
Вас срчано свагда миловао,

Чувао сам аманет матерњи,
Ако уз вас и писам удесно
Умо певат, и трети уз струнке:
Опет зато миле сте ми биле,
Јер ми вас је мајка моја дала. —
Пак зашто вас сада заборави?
Зашто мајке ја погази клетву?
Зар да жалост клетву пренебрегне?
И да срце никадъ ми не пева? —
Није, није, тога бити неће,
Неће, роде, живота ми мога! —
Дете матер ватреније љуби,
Кад је није за друго видило;
А пролеће зато нам је драго
Што премено временом долази:
Због то сте ми и ви сад дражије
Гусле моје, нег децама млеко,
Нег ни цвећу јутром роса блага!

Г. ПОП ПАВЛЕ КАРАНО-ТВРТКОВИЋ И
„СРБСКИИ СПОМЕНИЦЫ.“

(коначъ)

5) Што Г. Твртковић ва свршетку овога свога одговора каже, као да се Г. Тирол сад каје, што је оно у 23. броју С. Н. Листа о њему и о споменицима казао, и да ће он (Г. Твртковић) „дргиј путъ о томе обширније говорити,“ на то бих му ја рекао, да се у залуд не мучи, јер се њему у томе не вјерује ништа, докле год Г. Тирол то сам не каже и од својјих ријечи не удари натраг; па и онда престало би само свједочанство Г. Тирола, а ствар у свему остала би онака, као што и јест.

6) Кад сам мало прије споменуо предговор Г. Твртковића к овијем Споменици-

*) Ођутити место славенског ошцѣщати. —

ма, да кажем узгред и о њему коју ријеч. У Бијограду 1839. године рече мени Г. Твртковић, за што не пишем што и о Босни, него све о Србији и Црнојгори, на то му ја одговорим, да Босну непознајем толико, да бих о њој могао што писати, већ он нека ми побљежи, н. п. воде, планине, градове и вароши, и имена другижех мјеста (као што је н. п. у Србији Мачва, Браничево, Шумадија); по том, ако зна, колико има нашијех нурија, колико ли црква и намастира и т. д.; па те биљеге нека донесе мени, те ћу их пречистити и у ред намјестити, и по том наштампати, казавши, да ми је грађу за то он дао. Послије неколика дана донесе ми он на по табака с једне стране написато, које се почиње с овим ријечима: „Турска Босна,“ по том одмах, како је он правећи цркву нашао ове дипломе, и како је пребјегавши од Турака донио их у Србију и поклонио Господару Јефрему и т. д. С овом хартијом нађе он мене у грозници, но кад видим, шта се у њој пише за дипломе, нијесам се ни онако болестан могао уздржати да се не насмјем, по том оставивши под главу ону хартију (и ево је сад преда мном), кажем му управо, да ја историју онијех диплома знам боље од њега, него он мени да напише што о земљи и о народу у Босни. Послије неколика дана дође он опет к мени, но не донесе ми ништа, и на питање моје о томе одговори ми, да је приповиједао ондје Г. Ј. Х., шта смо нас двојица уговорили, и да му је он казао, да њему донесе поменуते биљеге, и да ће их он пречистити и у ред намјестити. Ја то, једно због моје главобоље и слабости очиње, а друго, што се по овоме почетку нијесам ни надао ничему честитоме, једва дочекам. И тако постане: „Додатакъ къ Србскимъ Споменицъма или кратко землѡписаніе о Босни сочињно трудомъ Павла К. Твртковића, свештеника, рођеногъ на Твртковомъ брду

у Баня-Лучкој Наиу у Босни. 1840.“ (девет листа и пет врсти и по), који се послје као предговор приложи гдјeko јијем књигама овихех Споменика. Како о Босни немамо наштампано ништа честито, тако се може рећи, да у овоме додатку има о њој доста лијепијех ствари; само штета, што се читатељ у свему неможе поуздати, да је баш онако. Гдјeko је мале погрјешке ја сам опазио, и ево их овдје назначујем: а) криво су написана имена: Шевча, Милѣцка, Нерента, Треберићъ и Требинъ мјесто: Жевче, Миляцка, Неретва, Требевићъ и Требинѣ (тако може бити да би и Брчко и Високо било правилније — по говору народноме — него Брчки и Високи); б) Жабљак, Спуж, и Подгорица не иду у Босну, него у Зенту, и припадају пашалуку Скадарскоме; в) а највише и највећијех погрјешака биће у броју (колико у коме мјесту има душа, или колико је сахата једно мјесто далеко од другога). Тако н. п. стоји, да у Босни и у Ерцеговини „восточногъ вѣроисповѣданія Парохія може имати преко 1937 (даклем толико и самијех пароха!), одъ кои свака одъ 100 до 300 и више домова има. А по средини Босне и Ерцеговине бива по 100 и више душа у едномъ дому.“ Тако кад би се узело у средњу руку по 150 кућа у нурији или парохии, а у кући по 5 душа, изишло би 1,452.750 душа! По епархијама стоји број нурија овако: у Сарајевској 894, у Мостарској 400, у Зворничкој 300, а у Новопазарској 340; а један пријатељ мој, који је с пређашњијем Сарајевскијем владиком био познат врло добро, казивао ми је, да у Сарајевској епархији има (само) 240 нурија, у Мустарској 58, а у Зворничкој 80: које је сад од овога двога истинитије, то ће се видјети по времену, а ја бих заиста вољео, кад би прво било истина, а друго погрјешка. И ја сам напомињао, да народ наш живи у садрузи, и опомињем се кућа, у који-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ма је било преко дридестеро чељади; али „по 100 и више душа“ у једној кући не знам налазилисе гдје (али опет не велим, да то не може бити). Истина да читатељ ваљада мисли, да се ово (као у Турској и од човјека, који се није зато приправио ондје на мјесту) назначује само од прилике, али се опет, који ствар управо познаје, на гдјекојијем мјестима мора насмјати, као н. п. кад види да „Жаљакъ лежи к востоку на 13 сатѣ одъ Столаца!“ Столац је на путу између Мостара и Дубровника, а Жаљак с ону страну Црнегоре на утоку Мораче у језеро Скадарско: и тако је између њих не само половина Ерцеговине него и сва Црнагора!

7) Ако Г. Твртковићу буде мрзак овај мој одговор, нека не криви никога другога, до себе и свога адвоката, који му је писао онај одговор Г. Надеждину. Из свега се онога одговора његова види, да се адвокат његов нимало није старао, како би њега оправдао, него је само гледао, како ће том приликом мене по своје мишлењу осрамотити, не марећи нимало, што ће уз то њега још већма упропастити; и по овоме судећи слободно се може рећи: ако су и остали сви адвокати овакога срца и оваке савјести, као што је овај његов, тешко ономе, кога они бране!

У Бечу 6. Августа 1842.

ГРЧКИ НАМАСТИРИ.

Њѣки грчки намастери у Трацији, у мѣсто да се у њима уздржнѣи животъ проводи, имаю то опредѣљѣнѣе, да страномъ празнике црковне славнымъ торжествомъ увеличаваю, на што се сви свештеници изъ сусѣдны предѣла скупѣ, и рулю народа собомъ поведу, а страномъ да на увеселѣнѣе Грка служе, при чему они ништа неупотребљаваю, што бы религиознага на себи имало. Весело друштво изиђе на полѣ, мужки и женске, на конѣи и пѣшице, у намастирь, нађу по обычаю врата отворена, и тако ту

се скупа у прѣятномъ велелю топе, кое ни еданъ Османъ узнемирѣти неусуђуесе. Овдѣ баремъ живе за себе безъ страха, безъ робске смирености и лукаве притворности, и ослобођени одъ чувствености, одъ непрѣятеля и у гнѣтателя, па ипакъ одъ подложены иймъ по нарави людѣи непрестано презаю и боесе. Овдѣ валя сматрати њѣовъ тихѣи и мирнѣи животъ, њѣову простодушнѣу и благородну страну значая, коему е толико чувства за честь обителѣи, и за историю народа прирођено. Тако дакле гдѣкои намастери, кои су у бреговима сакривени, и одъ свѣтски очѣю удалѣни, могу се узети за асиле веселости и задовољства, кои су за Грка одъ велике цѣне, особито што онѣ, као ориенталацъ, наслади нарави преданъ, свое красно небо уживати и њѣиме се увеселявати зна. *)

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Родолѣбиви принесци на фондъ школскѣи подъ руководствомъ депутацѣе находеђѣи се.

У готовомъ новцу б. вр.

Год. 1812 ГГ. Сентадрейци: Андрија Живковићъ 20 фр., Јованъ Чопоръ 40 фр., Јованъ Маргаритовићъ 20 фр., Яковъ Игњатовићъ 20., Яковъ Грамбовна 20 фр.

Њѣ. ц. и кр. ап. Величество благоизволило е 28 р. Септ. Њѣг. Высокопр. г. Јосифа Рајачића, досадашићгъ православногъ Епископа вршачкогъ, за Архиепископа и Митрополита г. н. с. народа у ц. кр. државама наймилостивѣе наименовати.

Изъ Пеште 21 т. м. Њѣг. ц. кр. Высочество Ерцхерцогъ државнѣи Палатинѣ данасъ по подне у 4 сата торжественно е положио темель овдашићмъ заведенѣю за слѣпе.

Изъ Пеште. Родолѣбѣемъ одушевѣлѣи г. г. учительѣи новосадскѣи Димитриѣ Кузмановићъ, и баракоњскѣи Димитриѣ Дрегићъ даровали су школскомъ фонду првѣи 200, а другѣи 25 фр. б. вр. Редку жертву ову свакиѣи правѣи Србинѣи уважавати мора, тимъ више што е она изъ благородногъ побужѣнѣа, изъ ѣубавѣи къ роду и народноѣи изображенѣо.

*) Grisebach. Reise durch Rumelien nach Brussa im Jahre 1839, Göttingen, 1841. Bd. 1. S. 175. 176.

ети произтекла. Хвала очита г. г. приносительима; желити е да више ревни послѣдователя наѹ.

Изъ Пеште. Приликомъ првогъ излога рукотворне робе у Пешти пр. м. слѣдуюѹа су отличія учинѣна: златну медаљу добыли су петорица, сребрну петнайсторица, одъ бронзе нѣк двадесетъ и деветъ, похвална писма нѣк тридесетъ и еданъ.

Изъ Пеште 22 т. м. Премда е Марсъ овы дана до 10 хиляда оружанъ прѣтеля овде на Ракошу имао, и премда бы гдѣкогъ душманина овомъ силомъ у шкринау држати мого, ипакъ Юпитеру Плувиусу, и нѣговымъ четатама облака, съ коима е три дана непрестано борюсе, мейданъ уступити мораве. Побѣдителю Юпитеру Плувиусу небыяше доста, што е ватренымъ облацима и сплиомъ кишомъ непрѣтеля Марса своѣой воли немилостиво покорю, него е и брата Бореа юшъ дозвоа, да га сасвимъ порази. Кадъ се овай напе, надъ станомъ охолу побѣду одржи. Онъ е чадоре разпршю, многе войнике у болницу оправю, а силу коня уморю. И то е узрокъ, да се овдашнѣи станъ шесть дана пре, него што опредѣлно быяше, разиѹе.

Цѣло време, како е станъ на Ракошу, само су три дана безъ кише прошла. Изъ тогъ узрока ни еданъ одъ опредѣлны маневра быти нѣк мого. У она три постоянна дана текъ су се войници у ексциртуру продуцирали у прибыѹу Нѣг. Ексселленцие Г. Командирендра, найпре коняничке регименте свака по особъ, а затимъ у бригадама, а найпосле цѣо станъ съ дивизиама. — 20 т. м. у Неделю у 9 сатѣи изъ ютра држана е у стану служба божѣа, кри коѣой су и Нѣг. Екск. г. Командирендеръ и сви остали Генерали присутствовали. После службе су све регименте дефилирале подъ командомъ г. Дивизионера Мерца, и тимъ се станъ заключи и разнусти. — Юшъ юче двѣ коняничке регименте и два страна баталюна, а данасъ остале двѣ коняничке регименте и овдашнѣи гарнизонъ изъ стана е изамаширао. —

Къ нашимъ у брѣо 15 обявлѣнымъ вѣстма о стану додати треба, да по доцие изданой уредби юшъ су двѣ коняничке регименте, т. е. Фицъ Жералдови Швалижери, Ерицхерцога Юана Драгонери, и еданъ баталюнъ Херцога Хессенхембурга пѣшаци у стану были. Цѣла войска раздѣлна е была на 4 бригаде, т. е. г. Маѣора Серелема, Кастиглиона, Пакасса и Бауманна, и на двѣ дивизіе г. Фелдмаршал-Лейтнанта Боннебурга и Мерца.

Изъ Великогъ Ст. Миклоша 5 т. м. Овде е овы дана преставюсе многозаслуженѣи г. Георгіе Николѣско, влашкѣи учитель, кои за 15 година примѣрно одправляюѹи свето званіе учительско оставю е у срцу овдашнѣи жителя вѣчнѣи спомень. Лака му земля!

ШКОЛСКЕ ЗВАНИЧНЕ ВѢСТИ.

Нѣг. Высокоблагородіе Верховнѣи г. н. с. народны школа изволили су за Учителѣ наименовати у Чалми г. Теодора Тимотијевиѹа, у Верн г. Ювана Ыриѹа. Последнѣи обреко е фонду школскомъ 6 фр. 6 вр. сваке године давати.

Нѣг. Высокоблагородіе Врховнѣи г. н. с. народны школа Надзиратель изволили су у Лугошу за мѣстногъ Директора наименовати г. Ювана Поповиѹа.

ТРГОВАЧКЕ ВѢСТИ.

Изъ Бѣогада 16 т. м. Трговине и радиѣ найвише на пѣаи нашой одправляюсе по обштой желѣи. Онаѣ е лажанъ гласъ, кои е разнешенъ, да се иностранѣи трговци овде невино каштигую, и пѣа земля изтерую. Ако е нѣколко немирны глава Вѣоградъ и оставити морало, то знайте да е само куколь треблѣнъ.

Изъ Пеште. Цѣна ране на овдашнѣи пѣаи 22 т. м. была е слѣдеѹа: еданъ пештанскѣи меровъ пшенице 7—8½, наполице 5½—6½, ражи 4½—5, ечма 3½—4, зоби одъ 3—3½ кукуруза 5—5½ фр.

С М Ъ С И Ц Е.

Енглезъ нѣкѣи прорачунао е, да еданъ човекъ у свомъ одъ шедесетъ и петъ година животу, кадъ свакѣи данъ извѣстну мѣру овчѣи и пр. меса потроши, читаво стадо одъ 350 оваца поведе; придаймо къ тому, да е кромпира, варива и стакалце вина о свакомъ ручку преко 30 година употреблявао: то му е стомахъ за то време одъ прилике 600 центѣи естива и пиѹа у себе спратю.

НОШИВО.

Высока хальина одъ грѣсъ де напле са златнымъ дугметима; шеширъ одъ свиле блондомъ и цвѣемъ изкиѣнъ.

Станѣ Дунава.

20 Септ. 4' 0" 3" — 21. Септ. 4' 8" 9" — 22. Септ. 4' 1" 3" — 23 Септ. 4' 9" 9" (надъ 0.)

Листъ овай излази два путь у седмици, свакогъ Четвртка и Неделѣ, Четврткомъ на по табака съ образомъ ношива, а Неделюмъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакоѣ ц. кр. пошти съ полгодичнѣомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанске 4 фор. 36 кр. ср., и у експедици Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находеѹи се при учредничеству у Пешти у Бедемскоѣи улици (Bastei Gasse) Nro. 349.

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанскогъ.